

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від 2020 р. №

Київ

**Про схвалення Концепції реформування системи
державного екологічного контролю**

1. Схвалити Концепцію реформування системи державного екологічного контролю, що додається.
2. Міністерству енергетики та захисту довкілля разом з іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади розробити та подати у місячний строк Кабінетові Міністрів України план заходів щодо реалізації Концепції, схваленої цим розпорядженням.
3. Визнати такими, що втратили чинність, розпорядження Кабінету Міністрів України згідно з переліком, що додається.

Прем'єр-міністр України

О. ГОНЧАРУК

СХВАЛЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів України
від _____ 2020 р. № _____

КОНЦЕПЦІЯ **реформування системи державного екологічного контролю**

Загальні положення

Концепція розроблена відповідно до Програми діяльності Кабінету Міністрів України, схваленої постановою Верховної Ради України від 4 жовтня 2019 року № 188-ІХ, та передбачає реалізацію положень програмних документів щодо реформування системи державного екологічного контролю та утворення єдиного інтегрованого державного органу екологічного контролю.

Концепцією з урахуванням виконання зобов'язань, передбачених Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, з метою удосконалення державної системи нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів (далі – екологічний контроль) передбачено якісні зміни щодо порядку проведення заходів державного екологічного контролю та системи відповідальності за порушення природоохоронного законодавства.

Проблема, яка потребує розв'язання

Конституційне право українського народу на безпечне для життя і здоров'я довкілля порушується. Українці страждають від високого рівня забруднення навколишнього природного середовища, зокрема, через неефективну державну систему екологічного інспектування.

Державний нагляд (контроль) має здійснюватися за принципами неприпустимості дублювання повноважень органів державного нагляду (контролю) та неприпустимості здійснення заходів державного нагляду (контролю) різними органами державного нагляду (контролю) з одного й того самого питання.

Однак, на сьогодні наглядові (контрольні) функції в сфері охорони довкілля дублюються центральними органами виконавчої влади, відсутній єдиний підхід до виконання цих функцій. Повноваження щодо нагляду (контролю) здійснюють такі центральні органи виконавчої влади, як Держекоінспекція, Держгеонадра, Держлісагентство, Укртрансбезпека, Держгеокадастр, Держрибагентство,

Держпродспоживслужба. Це, в свою чергу, призводить до розпорошення бюджетного фінансування і, як результат, зниження ефективності природоохоронного нагляду (контролю).

Під час планування заходів державного нагляду (контролю) Держекоінспекцією не враховуються сезонні коливання обсягів виробництва підприємств, місце об'єкта перевірки у рейтингу забруднювачів навколишнього природного середовища, результати попередніх перевірок, екологічні ризики від діяльності підприємств.

На сьогодні рівень відповідальності за правопорушення в сфері охорони довкілля в Україні є дуже низьким і не переглядався 22 роки, що унеможливило належний рівень екологічної безпеки у державі.

Наприклад, законодавчо встановлений розмір штрафу за недопуск до проведення перевірок складає лише 765 грн, що призводить до доволі частих випадків недопуску. Загальний відсоток не проведення перевірок за 2018 рік складає близько 32%, з яких 7% недопуски (730 випадків). За інформацією Держекоінспекції основні підприємства, що не допускають інспекторів до перевірок, є підприємствами, які входять до топ-100 забруднювачів (у 2017 році вони викинули в повітря понад 68% забруднюючих речовин від загального обсягу викидів).

Аналогічна ситуація з притягненням до кримінальної відповідальності за злочини проти довкілля, де за окремі види злочинів передбачений штраф, неспівставний з рівнем суспільної шкоди. Наприклад, забруднення або псування земель речовинами, відходами чи іншими матеріалами, шкідливими для життя, здоров'я людей або довкілля, внаслідок порушення спеціальних правил, якщо це створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи довкілля, може каратись штрафом у розмірі 3400 грн.

Кількість порушень природоохоронного законодавства неуклібно зростає, а відсоток відшкодованої шкоди за порушення вимог природоохоронного законодавства знижується.

За даними Держекоінспекції у 2018 році за порушення вимог природоохоронного законодавства було складено на 9% більше протоколів про адміністративні правопорушення ніж у 2017 році, а до правоохоронних органів у 2018 році направлено на 28% більше матеріалів ніж у 2017 році. При цьому відсоток відшкодованої шкоди за порушення вимог природоохоронного законодавства в 2018 році впав майже вдвічі у порівнянні з показниками попереднього року: у 2017 році складав приблизно 16%, у 2018 році приблизно 8,5 % від загальної суми розрахованих збитків.

Низьким відсотком відшкодованої шкоди за порушення вимог природоохоронного законодавства характеризується і лісова галузь. Так, у 2017 році відсоток відшкодованої лісопорушниками шкоди заподіяної лісу склав лише 4,7%, у 2018 році - 5,5%, а за 9 місяців 2019 року - 0,7%.

Така ж сама ситуація спостерігається і в сфері рибного господарства та рибної промисловості, де за 2018 рік відсоток відшкодованої шкоди за порушення вимог природоохоронного законодавства склав 6,4%, а за січень-листопад 2019 року відсоток відшкодованої шкоди за порушення вимог

природоохоронного законодавства склав 6,5%.

Однією з умов, необхідною для своєчасного та повного стягнення нанесених довкіллю збитків, є наявність в органах влади коштів на сплату судового збору. Однак, потреби на сплату судового збору у рази перевищують суми, які виділяються. Через що у 2018 році Держекоінспекцією в частині справ були пропущені терміни звернення до судових органів.

Дієвому притягненню до відповідальності за природоохоронні правопорушення заважають процесуальні бар'єри. Наприклад, тимчасове зупинення діяльності, що здійснюється з порушенням вимог природоохоронного законодавства можливе виключно за рішенням суду, а розгляд справ може коливатись від 1 місяця до 1 року. Також, адміністративне законодавство не передбачає можливості складання та розгляду протоколів про адміністративні правопорушення щодо юридичних осіб, хоча більшість правопорушень в сфері охорони довкілля вчиняється саме у зв'язку з їхньою діяльністю.

Дані лабораторно-інструментального контролю є неточними, неповними, спотвореними та унеможливають належний рівень здійснення заходів природоохоронного нагляду (контролю). Це зумовлено технологічно-застарілим обладнанням підрозділів інструментально-лабораторного контролю Держекоінспекції та нестачею реактивів, витратних матеріалів для проведення лабораторних досліджень. Потреба в бюджетних коштах на здійснення програмних завдань Держекоінспекції не була забезпечена в повному обсязі в жодному році.

Відсутні ефективні зобов'язання щодо оперативного моніторингу викидів та скидів самими забруднювачами. Вимірювання скидів та викидів відбувається в ручному режимі та виключно в рамках планових та позапланових заходів державного нагляду (контролю).

Держекоінспекція не спроможна оперативно реагувати на екологічні виклики та загрози, через відсутність зводу інформації про поточний стан навколишнього природного середовища в електронному вигляді. Інформація, що збирається в Державній системі моніторингу довкілля, відкрита лише частково, є неповною та розпорошеною поміж 8 суб'єктів державної системи моніторингу.

Дані Державної системи моніторингу довкілля не використовуються Держекоінспекцією при здійсненні перевірок або ж їх плануванні. Це призводить до того, що державний екологічний контроль фактично відірваний від реальний стану довкілля.

Низький рівень освіти, відсутність ринкових заробітних плат та недостатні соціальні гарантії є факторами корупційних діянь в Держекоінспекції.

Незважаючи на те, що інспектори з охорони навколишнього природного середовища виконують небезпечну роботу та навіть піддаються збройним нападам, рівень їх заробітної плати є значно нижчим від середньої заробітної плати по Україні, а соціальні гарантії надаються не в повному спектрі.

Мета і строки реалізації Концепції

Метою Концепції є створення ефективної державної системи запобігання екологічним правопорушенням та злочинам проти довкілля, зниження тиску на бізнес-середовище, забезпечення невідворотності покарання за порушення природоохоронного законодавства, зниження рівня забруднення елементів довкілля та зменшення негативного впливу довкілля на життя та здоров'я людей.

Реалізація Концепції здійснюється двома етапами протягом 2020 – 2022 років.

Протягом першого етапу (2020 рік) передбачається:

затвердити Кабінетом Міністрів України план заходів з реалізації Концепції;

внести зміни до законодавства щодо удосконалення системи здійснення державного екологічного контролю, посилення відповідальності за вчинення адміністративних правопорушень і злочинів проти навколишнього природного середовища, забезпечення функціонування інтегрованої електронної системи державного екологічного контролю «Екологічний інспектор»;

внести зміни до положень про Держекоінспекцію, Держгеонадра, Держлісагентство, Укртрансбезпеку, Держгеокадастр, Держрибагентство, Держпродспоживслужба;

затвердити Кабінетом Міністрів України порядок здійснення заходів державного екологічного контролю;

ліквідувати територіальні органи Держекоінспекції та створити міжрегіональні територіальні органи;

Протягом другого етапу (2021-2022 рік) передбачається:

провести конкурс на зайняття посад у Держекоінспекції та її міжрегіональних територіальних органах;

сформувати матеріально-технічну та лабораторну базу для ефективного здійснення державного екологічного контролю;

створити та забезпечити запровадження інтегрованої електронної системи державного екологічного контролю «Екологічний інспектор».

Шляхи і способи розв'язання проблеми

Проблему передбачається розв'язати шляхом:

створення єдиного інтегрованого органу екологічного інспектування;

впровадження ризико-орієнтованого та прогнозованого підходу при обранні об'єкта перевірки;

забезпечення невідворотності покарання за правопорушення в сфері охорони довкілля;

забезпечення імплементації принципу “забруднювач платить”;

забезпечення якісних даних про довкілля та інструменталізація державної системи моніторингу довкілля для цілей екологічного контролю;

забезпечення прозорості та прогнозованої діяльності Держекоінспекції.

Створення єдиного інтегрованого органу екологічного контролю

Створення єдиного інтегрованого державного органу державного екологічного контролю дозволить, оновити кадровий склад, матеріально-технічну базу та мінімізувати корупційні ризики шляхом впровадження нової процедури відбору кадрів забезпечення, конкурентної заробітної платні та громадського контролю.

Консолідація функцій природоохоронного контролю вирішить проблему “хто перший – той і оштрафував” та дозволить наблизитися до створення системи екологічного контролю, що відповідає нормам ЄС, зокрема, Рекомендаціям Європейського Парламенту та Ради ЄС 2001/331/ЄС.

Ліквідація територіальних органів Держекоінспекції, та передача їх функцій міжрегіональним територіальним органам Держекоінспекції, утвореним за принципом еколого-ресурсних та еколого-техногенних округів, дозволить оптимізувати державні витрати на природоохоронний контроль та фактично запровадити нову модель управління державним екологічним контролем.

Окрім того, пропонується надати новому органу статус правоохоронного. Включення нового природоохоронного органу до переліку правоохоронних (але не отримання статусу органу досудового слідства) регламентує поведження зі зброєю, застосування заходів самозахисту, надає відповідні державні гарантії інспекторам. Інспектор з охорони довкілля матиме форму встановленого зразка, буде чітко врегульовано етикет його поведінки.

Впровадження ризико-орієнтованого та прогнозованого підходу при обранні об'єкта перевірки

Забезпечення пріоритизації заходів державного екологічного контролю та деяка їх дерегуляція дозволить спростити надлишкові процедурні перепони та здійснити алокацію обмежених кадрових та матеріаль-технічних ресурсів в найбільш ефективний спосіб. Так, зокрема пропонується:

запровадити документальні перевірки суб'єктів господарювання за місцем знаходження Держекоінспекції;

використовувати інструмент звітування для тих суб'єктів господарювання, діяльність яких не несе значний ризик для навколишнього природного середовища;

скласти публічний рейтинг найбільших та найменших порушників природоохоронного законодавства, за результатами перевірок;

першочергово перевіряти суб'єктів господарювання, що систематично не дотримуються природоохоронного законодавства, грубо його порушують та спричиняють значні збитки навколишньому середовищу;

створити уніфіковану базу даних про найбільших забруднювачів довкілля; перевіряти першочергово тих суб'єктів господарювання, що у рейтингу забруднювачів довкілля займають перші позиції;

планувати перевірки з урахуванням сезонних коливань обсягів виробництва підприємств.

Забезпечення невідворотності покарання за правопорушення в сфері охорони довкілля

Внесення змін до законодавства в частині посилення відповідальності за вчинення адміністративних правопорушень і злочинів проти навколишнього природного середовища, а також під час використання природних ресурсів, зокрема, шляхом підвищення штрафів за адміністративні правопорушення та запровадження адміністративно-господарської відповідальності суб'єктів господарювання дозволить зупинити розповсюдження практики масових недопусків співробітників Держекоінспекції до перевірок та, в перспективі, дозволить зменшити кількість правопорушень природоохоронного законодавства.

Запровадження механізмів посиленого контролю, (зокрема шляхом впровадження дисциплінарного статуту Держекоінспекції та впровадження інтегрованої електронної системи державного екологічного контролю «Екологічний інспектор») дозволить забезпечити прозорість та неупередженість застосування санкцій за порушення вимог природоохоронного законодавства щодо правопорушників.

Забезпечення імплементації принципу “забруднювач платить”

З метою забезпечення неуклінної імплементації всесвітньо визнаного принципу природоохоронного права «забруднювач платить» пропонується:

введення адміністративно-господарської відповідальності юридичних осіб за порушення природоохоронного законодавства, в тому числі за недопуски до проведення перевірки;

запровадження скороченої процедури судового розгляду питання про тимчасове зупинення діяльності, що здійснюється із порушенням природоохоронного законодавства;

звільнення Держекоінспекції від обов'язку щодо сплати судового збору за подання позовів про стягнення збитків, заподіяних державі внаслідок порушення вимог природоохоронного законодавства;

кошти, стягнуті за шкоду нанесену довкіллю, частково направляються на боротьбу з наслідками забруднення навколишнього природного середовища та на оплату праці інспекторів

Забезпечення якісних даних про довкілля та інструменталізація державної системи моніторингу довкілля для цілей екологічного контролю

Результати інструментально-лабораторного контролю та моніторингу антропогенного впливу є одним з найважливіших інструментів досягнення ефективного екологічного контролю. З метою забезпечення отримання необхідної екологічної інформації та даних Держекоінспекцією пропонується:

забезпечення фінансування матеріально-технічної та лабораторної бази за рахунок бюджетних та позабюджетних коштів не заборонених законодавством;

проведення переговорів з міжнародними організаціями-донорами щодо фінансування модернізації та придбання матеріально-технічної бази для Держекоінспекції;

закупівля необхідного обладнання для інструментально-лабораторного контролю;

використання даних аерокосмічної зйомки для отримання інформації про довкілля;

запровадження вимоги щодо вимірювання викидів та скидів суб'єктами господарювання автоматизованими засобами вимірювання (датчики на викиди та скиди);

запровадження можливості проведення позапланових перевірок на підставі даних державної системи моніторингу довкілля;

врахування даних моніторингу довкілля при підготовці річних планів заходів нагляду (контролю);

забезпечення функціонування автоматизованої системи доступу до екологічної інформації "Відкрите довкілля";

покладення повноважень на Український гідрометеорологічний центр зі здійснення моніторингу навколишнього природного середовища за всіма показниками.

Забезпечення прозорості та прогнозованої діяльності Держекоінспекції

Підвищення рівня довіри населення до Держекоінспекції та мінімізація корупційних ризиків є одним з найголовніших пріоритетів реформи. Ураховуючи зазначене пропонується:

створення інтегрованої електронної системи "Екологічний інспектор" (система автоматизації та забезпечення прозорості заходів природоохоронного нагляду (контролю), яка базується на Blockchain, дозволить здійснювати контроль за проведенням перевірки в режимі онлайн (що підвищить рівень прозорості перевірок), забезпечить доступ інспекторів до повної інформації про забруднювачів (що підвищить рівень ефективності перевірок);

забезпечення належного рівня оплати праці інспекторів;

закупівля нагрудних відеореєстраторів та здійснення їх технічної підтримки;

навчання та підвищення кваліфікації персоналу, жорсткий відбір при прийнятті на роботу інспекторів;

для внутрішнього використання реєстр правопорушників природоохоронного законодавства зв'язати з поліцейською інтегрованою інформаційно-пошуковою системою органів внутрішніх справ України.

Прогноз впливу на ключові інтереси заінтересованих сторін

Заінтересована сторона	Ключовий інтерес	Очікуваний (позитивний чи негативний) вплив на ключовий інтерес із зазначенням передбачуваної динаміки змін	Пояснення (чому саме реалізація акту призведе до
------------------------	------------------	---	--

		основних показників (у числовому чи якісному вимірі)		очікуваного впливу)
		короткостроковий вплив (до року)	середньостроковий вплив (більше року)	
Суб'єкти господарювання, діяльність яких має вплив на навколишнє природне середовище та які знаходяться на відповідній території	Уникнення державного нагляду (контролю)	Негативно	Негативно	Ефективне здійснення державного нагляду (контролю) в сфері у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення охорони природних ресурсів і
Держекоінспекція	Удосконалення роботи територіальних та міжрегіональних територіальних органів Державної екологічної інспекції України	Позитивний	Позитивний	Забезпечення здійснення повноважень Держекоінспекцією територіальними та міжрегіональними територіальними органами частині здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства у сфері у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення охорони природних ресурсів, шляхом реформування Держекоінспекції територіальних та міжрегіональних і

Очікувані результати

Реалізація Концепції дасть можливість:
створити єдиний інтегрований орган екологічного інспектування;
підвищити якість та ефективність роботи Держекоінспекції;
забезпечити ефективне річне планування здійснення заходів державного екологічного контролю на основі ризик-орієнтованого підходу та достовірних даних державного моніторингу стану навколишнього природного середовища;
спростити та забезпечити прозорість екологічного контролю та оприлюднення його результатів;
знизити тиск органів нагляду (контролю) на малий та середній бізнес;
забезпечити неухильну реалізацію принципу "збруднювач платить";
створити умови для інтеграції національної природоохоронної системи в європейський правовий простір.

Обсяг фінансових ресурсів

Фінансування заходів щодо реалізації Концепції здійснюється за рахунок коштів державного бюджету.

Для реалізації Концепції можуть також залучатися кошти міжнародної технічної допомоги, внески заінтересованих міжнародних організацій, а також кошти з інших джерел, не заборонених законодавством.

ЗАТВЕРДЖЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів України
від _____ 2020 р. № _____

ПЕРЕЛІК
розпоряджень Кабінету Міністрів України, що втратили чинність

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 травня 2017 р. № 616 “Про схвалення Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища” (Офіційний вісник України, 2017 р., № 76, ст. 2336).
 2. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 травня 2018 р. № 353 “Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища”.
-

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту розпорядження Кабінету Міністрів України
«Про схвалення Концепції реформування системи державного
екологічного контролю»

1. Резюме

Метою прийняття розпорядження є забезпечення реформування Держекоінспекції її територіальних та міжрегіональних територіальних органів, системи здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів.

2. Проблема, яка потребує розв'язання

Процеси глобалізації та суспільних трансформацій підвищили пріоритетність збереження довкілля, а отже, потребують від України вжиття термінових заходів.

Конституційне право українського народу на безпечне для життя і здоров'я довкілля порушується. Українці страждають від високого рівня забруднення навколишнього природного середовища, зокрема, через неефективну державну систему екологічного інспектування.

Проблема для українців є вкрай гострою. У 2018 році Україна посіла 109 місце серед 180 країн світу за показниками захисту довкілля у розрізі впливу на здоров'я населення та захисту екосистем (в порівнянні з 65 місцем 10 років тому). Порівнюючи з іншими пострадянськими країнами, варто зазначити, що за ефективністю екологічної політики Україну випереджають такі країни як Грузія, Білорусь, Росія, Азербайджан та Вірменія.

За оцінкою Світового Банку, кількість смертей, безпосередньо пов'язаних з забрудненням повітря в Україні, в 2013 р. становила 49 тисяч (близько 7% усіх смертей), а втрати для економіки країни склали 31 631 млн. доларів США. В 2016 році, за даними Інституту оцінки та вимірювання показників здоров'я (Institute for Health Metrics and Evaluation), забруднення атмосферного повітря призвело в Україні до понад 58 тисяч смертей (близько 10% всіх смертей за рік).

За результатами моніторингу 2016 року практично всі поверхневі водні джерела і ґрунтові води є помірно забрудненими, а якість води основних джерел централізованого водопостачання є незадовільною. Концентрації шкідливих речовин в повітрі промислових міст нерідко перевищують середньодобові гранично допустимі концентрації та негативно впливають на підвищення рівня захворюваності та смертності населення.

Першопричинами екологічних проблем України є:

неефективна система державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища та регулювання використання природних ресурсів, зокрема неузгодженість дій центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, незадовільний стан системи державного моніторингу навколишнього природного середовища;

низький рівень розуміння в суспільстві пріоритетів збереження довкілля та переваг збалансованого (сталого) розвитку;

незадовільний рівень дотримання природоохоронного законодавства та екологічних прав і обов'язків громадян;

незадовільний контроль за дотриманням природоохоронного законодавства та незабезпечення невідворотності відповідальності за його порушення;

недостатнє фінансування з державного та місцевих бюджетів природоохоронних заходів, фінансування таких заходів за залишковим принципом.

Забруднення атмосферного повітря є однією з найгостріших екологічних проблем. Незважаючи на певний спад виробництва в Україні, рівень забруднення атмосферного повітря великих міст і промислових регіонів залишається стабільно високим.

Основними забруднювачами атмосферного повітря та джерелами викидів парникових газів в Україні є підприємства добувної і переробної промисловості, теплоенергетики, автотранспорт.

Фактично дві третини населення країни проживає на територіях, де стан атмосферного повітря не відповідає гігієнічним нормативам, що впливає на загальну захворюваність населення.

Основними причинами, що зумовлюють незадовільний стан якості атмосферного повітря в населених пунктах, спричиняють концентрацію парникових газів в атмосфері, є недотримання суб'єктами господарювання норм природоохоронного законодавства та низькі темпи впровадження новітніх технологій. З метою поліпшення якості атмосферного повітря та посилення реагування на наслідки зміни клімату і досягнення цілей сталого низьковуглецевого розвитку всіх галузей економіки Україна має забезпечити виконання ратифікованих міжнародних документів щодо протидії зміні клімату та поліпшення якості атмосферного повітря.

Україна є однією з найменш водозабезпечених країн Європи, при цьому водокористування в країні здійснюється нерационально. Внаслідок токсичного, мікробіологічного та біогенного забруднення відбувається погіршення екологічного стану річкових басейнів, а також прибережних вод та територіальних вод Чорного і Азовського морів. Підземні води України в багатьох регіонах за своєю якістю не відповідають установленим вимогам до джерел водопостачання, що пов'язано передусім з антропогенним забрудненням, а інтенсивне їх використання призводить до виснаження горизонтів підземних вод. Причорноморські лимани, більшість з яких належать до природно-заповідного фонду і є унікальними рекреаційними ресурсами, перебувають у незадовільному стані.

Забруднення вод призводить до виникнення різноманітних захворювань населення, зниження загальної резистентності організму і, як наслідок, до підвищення рівня загальної захворюваності, зокрема на інфекційні та онкологічні захворювання.

Сучасне використання земельних ресурсів України не відповідає вимогам раціонального природокористування. Стан земельних ресурсів України близький до критичного.

Водною та вітровою ерозією уражені близько 57 відсотків території України, понад 12 відсотків території держави зазнають підтоплення.

За різними критеріями забрудненими є близько 20 відсотків земель України. Щороку фіксується майже 23 тисячі випадків зсувів. Унаслідок абразії руйнується до 60 відсотків узбережжя Азовського і Чорного морів та 41 відсоток берегової лінії дніпровських водосховищ. Більш як 150 тисяч гектарів земель порушені внаслідок гірничодобувної та інших видів діяльності. Кількість підземних і поверхневих карстопроявів становить близько 27 тисяч.

Значні обсяги накопичених в Україні відходів та відсутність ефективних заходів, спрямованих на запобігання їх утворенню, перероблення, утилізацію, знешкодження та екологічно безпечне видалення, поглиблюють екологічну кризу і стають гальмівним фактором розвитку національної економіки. Втрачається вагомий ресурсний потенціал, і водночас погіршується і так несприятлива екологічна ситуація.

Відсутність дієвого контролю призводить до масового утворення несанкціонованих звалищ та численних порушень законодавства під час поводження з небезпечними відходами. За відсутності роздільного збирання побутових відходів практично не розв'язується проблема поводження з небезпечними відходами, які містяться у складі побутових відходів.

На відміну від європейських держав в Україні дуже низький рівень перероблення та утилізації твердих побутових відходів і високий показник їх захоронення на полігонах. Значна частина полігонів перевантажена і не відповідає природоохоронним та санітарним нормам.

Значну загрозу для навколишнього природного середовища та здоров'я людини становлять відходи, що утворилися у процесі медичного обслуговування, переробки сировини тваринного походження, фармакологічної та косметологічної промисловості, які містять небезпечні патогенні та умовно патогенні мікроорганізми, а також відходи електричного та електронного обладнання.

Основною причиною такого стану є недосконала законодавча база, відсутність ефективної системи обліку та звітності, системи моніторингу у сфері управління відходами.

Розроблення та прийняття акта обумовлено необхідністю забезпечення належного виконання повноважень Держекоінспекцією її територіальними та міжрегіональними територіальними органами в частині здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища та забезпечення Конституційного права українського народу на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

3. Суть проєкту акта

Проєктом розпорядження передбачається удосконалення організації та порядку діяльності Держекоінспекції її територіальних та міжрегіональних територіальних органів в частині здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, шляхом реформування системи державного екологічного контролю.

4. Вплив на бюджет

Упровадження положень розпорядження не потребує додаткових фінансових витрат з державного чи місцевого бюджетів.

5. Позиція заінтересованих сторін

Проект розпорядження потребує проведення консультацій із зацікавленими сторонами.

Прогноз впливу реалізації розпорядження на ключові інтереси заінтересованих сторін внаслідок прийняття розпорядження наведено у додатку до пояснювальної записки (додається).

Проект розпорядження не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудова сфери, прав осіб з інвалідністю.

Проект розпорядження не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.

6. Прогноз впливу

Реалізація проекту розпорядження не впливатиме на ринкове середовище, забезпечення прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави, розвиток адміністративно-територіальних одиниць, ринок праці, громадське здоров'я.

Проект розпорядження не стосується державного планування заходів, які матимуть наслідки для довкілля та здоров'я населення і не потребує проведення стратегічної екологічної оцінки.

Проект розпорядження не є регуляторним актом і не потребує проведення аналізу регуляторного впливу.

7. Позиція заінтересованих органів

Проект розпорядження потребує погодження з Міністерством фінансів України, Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України та проведення правової експертизи Міністерством юстиції України.

8. Ризики та обмеження

У проекті розпорядження відсутні положення, які містять ознаки дискримінації. Громадська антидискримінаційна експертиза не проводилась.

У проекті розпорядження відсутні положення, які порушують принципи забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

У проекті розпорядження відсутні правила і процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Проект розпорядження не потребує проведення громадської антикорупційної експертизи.

9. Підстава розроблення проєкту акта

Проєкт розпорядження розроблено відповідно відповідно до Програми діяльності Кабінету Міністрів України, схваленої постановою Верховної Ради України від 4 жовтня 2019 року № 188-ІХ, Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року».

**Т.в.о. Голови Державної
екологічної інспекції України**

Є. ФІРЦОВ

_____ 2020 р.

ПРОГНОЗ ВПЛИВУ

реалізації акту на ключові інтереси заінтересованих сторін
 проєкту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування системи державного екологічного контролю»

1. Короткий опис суті проєкту акту

Проектом розпорядження передбачається удосконалення організації та порядку діяльності Держекоінспекції її територіальних та міжрегіональних територіальних органів в частині здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, шляхом реформування системи державного екологічного контролю.

2. Прогноз впливів на ключові інтереси заінтересованих сторін

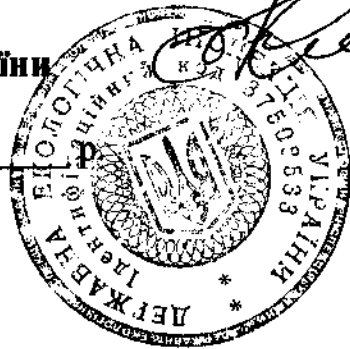
Заінтересована сторона	Ключовий інтерес	Очікуваний (позитивний чи негативний) вплив на ключовий інтерес із зазначенням передбачуваної динаміки змін основних показників (у числовому чи якісному вимірі)		Пояснення (чому саме реалізація акту призведе до очікуваного впливу)
		короткостроковий вплив (до року)	середньостроковий вплив (більше року)	
Суб'єкти господарювання, діяльність яких має вплив на навколишнє природне середовище та які знаходяться на відповідній території	Уникнення державного нагляду (контролю)	Негативно	Негативно	Ефективне здійснення державного нагляду (контролю) в сфері у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів
Держекоінспекція	Удосконалення роботи територіальних та міжрегіональних територіальних органів Державної екологічної інспекції України	Позитивний	Позитивний	Забезпечення здійснення повноважень Держекоінспекцією її територіальними та міжрегіональними територіальними органами в частині здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства у сфері у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і

				охорони природних ресурсів, шляхом реформування Держекоінспекції її територіальних та міжрегіональних територіальних органів.
--	--	--	--	---

АРКУШ ПОГОДЖЕННЯ

до проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування системи державного екологічного контролю».

Т.в.о. Голови Державної екологічної інспекції України

[Handwritten signature]
Є. ФІРСОВ

« ___ » 20

М.П.

ДОВІДКА

щодо відповідності зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (acquis EC) проєкту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування системи державного екологічного контролю»

1. Належність проєкту до сфер, правовідносини в яких регулюються Європейського Союзу (acquis EC)

Цей проєкт не належить до пріоритетних сфер адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, визначених Законом України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», а також рішень і рекомендацій Міжвідомчої координаційної ради з адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

2. Зобов'язання України у сфері європейської інтеграції (у тому числі міжнародно-правові)

Міжнародно-правові зобов'язання України у сфері європейської інтеграції щодо предмета правового регулювання проєкту акта (Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, інші міжнародні договори України у сфері європейської інтеграції) відсутні.

3. Програмні документи у сфері європейської інтеграції

Проєкт розпорядження розроблено не відповідно до програмних документів у сфері європейської інтеграції Президента України та/або Кабінету Міністрів.

4. Порівняльно-правовий аналіз

Положення права Європейського Союзу (acquis EC) та міжнародно-правові зобов'язання України у сфері європейської інтеграції відповідні положенням проєкту розпорядження відсутні.

5. Очікувані результати

З прийняттям розпорядження буде забезпечено здійснення повноважень Держекоінспекції її територіальних та міжрегіональних територіальних органів в частині здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства у сфері охорони навколишнього природного

середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, шляхом реформування Держекоінспекції її територіальних та міжрегіональних територіальних органів.

6. Узагальнений висновок

Проект розпорядження не стосується зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовим, та праву Європейського Союзу (acquis EC).

**Т.в.о. Голови Державної
екологічної інспекції України**

Є. ФІРСОВ

_____ 2020р.

ДОВІДКА

щодо відповідності положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод проєкту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування системи державного екологічного контролю»

1. Належність проєкту до сфери, правовідносини в якій регулюються Конвенцією

Проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України не містить норм, що порушують права та свободи, гарантовані Конвенцією про захист прав і основоположних свобод згідно з практикою Європейського суду з прав людини.

2. Положення Конвенції, яких стосується проєкт акта

Проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України не стосується жодного положення Конвенції і, відповідно, закріплених нею прав та свобод.

3. Висновок розробника щодо відповідності проєкту акта положенням Конвенції з урахуванням практики Європейського Суду з прав людини

Проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України за предметом правового регулювання не належить до сфери, правовідносини в якому регулюються Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод відповідно до практики Європейського суду з прав людини.

**Т.в.о. Голови Державної
екологічної інспекції України**

Є. ФІРЦОВ

_____ 2020 р.

ПОЛІТИЧНА ПРОПОЗИЦІЯ

(доповідна записка Кабінетові Міністрів стосовно реалізації державної політики щодо реформування системи державного екологічного контролю)

Тема: “Про схвалення Концепції реформування системи державного екологічного контролю”

I. Рекомендоване рішення

1. Предмет розгляду

Конституційне право українського народу на безпечне для життя і здоров'я довкілля порушується. Українці страждають від високого рівня забруднення навколишнього природного середовища, зокрема, через неефективну державну систему екологічного інспектування.

2. Оптимальний варіант

Шляхи і способи розв'язання проблеми

Проблему передбачається розв'язати шляхом:

- створення єдиного інтегрованого органу екологічного інспектування;
- впровадження ризико-орієнтованого та прогнозованого підходу при обранні об'єкта перевірки;
- забезпечення невідворотності покарання за правопорушення в сфері охорони довкілля;
- забезпечення імплементації принципу “забруднювач платить”;
- забезпечення якісних даних про довкілля та інструменталізація державної системи моніторингу довкілля для цілей екологічного контролю;
- забезпечення прозорості та прогнозованої діяльності Держекоінспекції.

Впровадження цих механізмів потребує нормативно-правового врегулювання.

Моніторинг реалізації Концепції проводиться в межах повноважень Кабінету Міністрів України, Мінекоенерго, Держекоінспекції, інших органів виконавчої влади.

З метою реалізації Концепції розробляється план заходів, що включає визначення ключових завдань та заходів, відповідальний орган, строк виконання.

Строками реалізації Концепції є 2020-2022 роки.

Фінансово-економічне обґрунтування

Фінансування заходів щодо реалізації Концепції здійснюється за рахунок коштів державного бюджету.

Для реалізації Концепції можуть також залучатися кошти міжнародної технічної допомоги, внески заінтересованих міжнародних організацій, а також кошти з інших джерел, не заборонених законодавством.

Ризики

Можливими ризиками, які можуть виникнути під час реалізації Концепції, є:

неприйняття відповідних змін до законодавства з питань державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища в Україні;

низький рівень довіри у суспільстві до ефективності результатів реформ.

Результати проведення консультацій

Проект Концепції потребує обговорення з громадськістю.

Позиція заінтересованих органів

Проект Концепції потребує погодження з Мінекономіки та Мінфіном

3. Обґрунтування вибору оптимального варіанта

Згідно статті 3 Конституції України права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Стаття 16 Конституції України визначає, що екологічна безпека – це обов'язок держави. Стаття 50 Конституції України гарантує громадянам право на безпечне для життя і здоров'я довкілля, а стаття 66 Конституції України наголошує на обов'язку кожного не заподіювати шкоду природі та на відшкодування завданих збитків.

Запропонований варіант розглядається як оптимальний, оскільки він передбачає якісні зміни щодо порядку проведення заходів державного екологічного контролю та системи відповідальності за порушення природоохоронного законодавства.

Перевагами запропонованого варіанту є те, що він:

- спрямований на виконання зобов'язань України відповідно Угоди про асоціацію, Програми діяльності Кабінету Міністрів України, схваленої постановою Верховної Ради України від 4 жовтня 2019 р. № 188-IX (ціль 9.4 Українець живе у сприятливому та чистому навколишньому середовищі);

- дасть можливість створити єдиний інтегрований орган екологічного інспектування; підвищити якість та ефективність роботи Держекоінспекції; забезпечити ефективне річне планування здійснення заходів державного екологічного контролю на основі ризик-орієнтованого підходу та достовірних даних державного моніторингу стану навколишнього природного середовища;

спростити та забезпечити прозорість екологічного контролю та оприлюднення його результатів; знизити тиск органів нагляду (контролю) на малий та середній бізнес; забезпечити неухильну реалізацію принципу “забруднювач платить”; створити умови для інтеграції національної природоохоронної системи в європейський правовий простір.

II. Аналітична частина

1. Дослідження проблеми

Конституційне право українського народу на безпечне для життя і здоров'я довкілля порушується. Українці страждають від високого рівня забруднення навколишнього природного середовища, зокрема, через неефективну державну систему екологічного інспектування.

Державний нагляд (контроль) має здійснюватися за принципами неприпустимості дублювання повноважень органів державного нагляду (контролю) та неприпустимості здійснення заходів державного нагляду (контролю) різними органами державного нагляду (контролю) з одного й того самого питання.

Однак, на сьогодні наглядові (контрольні) функції в сфері охорони довкілля дублюються центральними органами виконавчої влади, відсутній єдиний підхід до виконання цих функцій. Повноваження щодо нагляду (контролю) здійснюють такі центральні органи виконавчої влади, як Держекоінспекція, Держгеонадра, Держлісагентство, Укртрансбезпека, Держгеокадастр, Держрибагентство, Держпродспоживслужба. Це, в свою чергу, призводить до розпорощення бюджетного фінансування і, як результат, зниження ефективності природоохоронного нагляду (контролю).

Під час планування заходів державного нагляду (контролю) Держекоінспекцією не враховуються сезонні коливання обсягів виробництва підприємств, місце об'єкта перевірки у рейтингу забруднювачів навколишнього природного середовища, результати попередніх перевірок, екологічні ризики від діяльності підприємств.

На сьогодні рівень відповідальності за правопорушення в сфері охорони довкілля в Україні є дуже низьким і не переглядався 22 роки, що унеможливило належний рівень екологічної безпеки у державі.

Наприклад, законодавчо встановлений розмір штрафу за недопуск до проведення перевірок складає лише 765 грн, що призводить до доволі частих випадків недопуску. Загальний відсоток не проведення перевірок за 2018 рік складає близько 32%, з яких 7% недопуски (730 випадків). За інформацією Держекоінспекції основні підприємства, що не допускають інспекторів до перевірок, є підприємствами, які входять до топ-100 забруднювачів (у 2017 році вони викинули в повітря понад 68% забруднюючих речовин від загального обсягу викидів).

Аналогічна ситуація з притягненням до кримінальної відповідальності за злочини проти довкілля, де за окремі види злочинів передбачений штраф, неспівставний з рівнем суспільної шкоди. Наприклад, забруднення або псування

земель речовинами, відходами чи іншими матеріалами, шкідливими для життя, здоров'я людей або довкілля, внаслідок порушення спеціальних правил, якщо це створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи довкілля, може каратись штрафом у розмірі 3400 грн.

Кількість порушень природоохоронного законодавства неуклінно зростає, а відсоток відшкодованої шкоди за порушення вимог природоохоронного законодавства знижується.

За даними Держекоінспекції у 2018 році за порушення вимог природоохоронного законодавства було складено на 9% більше протоколів про адміністративні правопорушення ніж у 2017 році, а до правоохоронних органів у 2018 році направлено на 28% більше матеріалів ніж у 2017 році. При цьому відсоток відшкодованої шкоди за порушення вимог природоохоронного законодавства в 2018 році впав майже вдвічі у порівнянні з показниками попереднього року: у 2017 році складав приблизно 16%, у 2018 році приблизно 8,5 % від загальної суми розрахованих збитків.

Низьким відсотком відшкодованої шкоди за порушення вимог природоохоронного законодавства характеризується і лісова галузь. Так, у 2017 році відсоток відшкодованої лісопорушниками шкоди заподіяної лісу склав лише 4,7%, у 2018 році - 5,5%, а за 9 місяців 2019 року - 0,7%.

Така ж сама ситуація спостерігається і в сфері рибного господарства та рибної промисловості, де за 2018 рік відсоток відшкодованої шкоди за порушення вимог природоохоронного законодавства склав 6,4%, а за січень-листопад 2019 року відсоток відшкодованої шкоди за порушення вимог природоохоронного законодавства склав 6,5%.

Однією з умов, необхідною для своєчасного та повного стягнення нанесених довкіллю збитків, є наявність в органах влади коштів на сплату судового збору. Однак, потреби на сплату судового збору у рази перевищують суми, які виділяються. Через що у 2018 році Держекоінспекцією в частині справ були пропущені терміни звернення до судових органів.

Дієвому притягненню до відповідальності за природоохоронні правопорушення заважають процесуальні бар'єри. Наприклад, тимчасове зупинення діяльності, що здійснюється з порушенням вимог природоохоронного законодавства можливе виключно за рішенням суду, а розгляд справ може коливатись від 1 місяця до 1 року. Також, адміністративне законодавство не передбачає можливості складання та розгляду протоколів про адміністративні правопорушення щодо юридичних осіб, хоча більшість правопорушень в сфері охорони довкілля вчиняється саме у зв'язку з їхньою діяльністю.

Дані лабораторно-інструментального контролю є неточними, неповними, спотвореними та унеможливають належний рівень здійснення заходів природоохоронного нагляду (контролю). Це зумовлено технологічно-застарілим обладнанням підрозділів інструментально-лабораторного контролю Держекоінспекції та нестачею реактивів, витратних матеріалів для проведення лабораторних досліджень. Потреба в бюджетних коштах на здійснення програмних завдань Держекоінспекції не була забезпечена в повному обсязі в жодному році.

Відсутні ефективні зобов'язання щодо оперативного моніторингу викидів та скидів самими забруднювачами. Вимірювання скидів та викидів відбувається в ручному режимі та виключно в рамках планових та позапланових заходів державного нагляду (контролю).

Держекоінспекція не спроможна оперативно реагувати на екологічні виклики та загрози, через відсутність зводу інформації про поточний стан навколишнього природного середовища в електронному вигляді. Інформація, що збирається в Державній системі моніторингу довкілля, відкрита лише частково, є неповною та розпорошеною поміж 8 суб'єктів державної системи моніторингу.

Дані Державної системи моніторингу довкілля не використовуються Держекоінспекцією при здійсненні перевірок або ж їх плануванні. Це призводить до того, що державний екологічний контроль фактично відірваний від реальний стану довкілля.

Низький рівень освіти, відсутність ринкових заробітних плат та недостатні соціальні гарантії є факторами корупційних діянь в Держекоінспекції.

Незважаючи на те, що інспектори з охорони навколишнього природного середовища виконують небезпечну роботу та навіть піддаються збройним нападам, рівень їх заробітної плати є значно нижчим від середньої заробітної плати по Україні, а соціальні гарантії надаються не в повному спектрі.

2. Можливі варіанти розв'язання проблеми

Шляхи і способи розв'язання проблеми

Проблему передбачається розв'язати шляхом:

- створення єдиного інтегрованого органу екологічного інспектування;
- впровадження ризико-орієнтованого та прогнозованого підходу при обранні об'єкта перевірки;
- забезпечення невідворотності покарання за правопорушення в сфері охорони довкілля;
- забезпечення імплементації принципу "забруднювач платить";
- забезпечення якісних даних про довкілля та інструменталізація державної системи моніторингу довкілля для цілей екологічного контролю;
- забезпечення прозорості та прогнозованої діяльності Держекоінспекції.

Створення єдиного інтегрованого органу екологічного контролю

Створення єдиного інтегрованого державного органу державного екологічного контролю дозволить, оновити кадровий склад, матеріально-технічну базу та мінімізувати корупційні ризики шляхом впровадження нової процедури відбору кадрів забезпечення, конкурентної заробітної платні та громадського контролю.

Консолідація функцій природоохоронного контролю вирішить проблему "хто перший – той і штрафував" та дозволить наблизитися до створення системи екологічного контролю, що відповідає нормам ЄС, зокрема, Рекомендаціям Європейського Парламенту та Ради ЄС 2001/331/ЄС.

Ліквідація територіальних органів Держекоінспекції, та передача їх функцій міжрегіональним територіальним органам Держекоінспекції, утвореним

за принципом еколого-ресурсних та еколого-техногенних округів, дозволить оптимізувати державні витрати на природоохоронний контроль та фактично запровадити нову модель управління державним екологічним контролем.

Окрім того, пропонується надати новому органу статус правоохоронного. Включення нового природоохоронного органу до переліку правоохоронних (але не отримання статусу органу досудового слідства) регламентує поведження зі зброєю, застосування заходів самозахисту, надає відповідні державні гарантії інспекторам. Інспектор з охорони довкілля матиме форму встановленого зразка, буде чітко врегульовано етикет його поведінки.

Впровадження ризико-орієнтованого та прогнозованого підходу при обранні об'єкта перевірки

Забезпечення пріоритизації заходів державного екологічного контролю та деяка їх дерегуляція дозволить спростити надлишкові процедурні перепони та здійснити алокацію обмежених кадрових та матеріаль-технічних ресурсів в найбільш ефективний спосіб. Так, зокрема пропонується:

запровадити документальні перевірки суб'єктів господарювання за місцем знаходження Держекоінспекції;

використовувати інструмент звітування для тих суб'єктів господарювання, діяльність яких не несе значний ризик для навколишнього природного середовища;

скласти публічний рейтинг найбільших та найменших порушників природоохоронного законодавства, за результатами перевірок;

першочергово перевіряти суб'єктів господарювання, що систематично не дотримуються природоохоронного законодавства, грубо його порушують та спричиняють значні збитки навколишньому середовищу;

створити уніфіковану базу даних про найбільших забруднювачів довкілля;

перевіряти першочергово тих суб'єктів господарювання, що у рейтингу забруднювачів довкілля займають перші позиції;

планувати перевірки з урахуванням сезонних коливань обсягів виробництва підприємств.

Забезпечення невідворотності покарання за правопорушення в сфері охорони довкілля

Внесення змін до законодавства в частині посилення відповідальності за вчинення адміністративних правопорушень і злочинів проти навколишнього природного середовища, а також під час використання природних ресурсів, зокрема, шляхом підвищення штрафів за адміністративні правопорушення та запровадження адміністративно-господарської відповідальності суб'єктів господарювання дозволить зупинити розповсюдження практики масових недопусків співробітників Держекоінспекції до перевірок та, в перспективі, дозволить зменшити кількість правопорушень природоохоронного законодавства.

Запровадження механізмів посиленого контролю, (зокрема шляхом впровадження дисциплінарного статуту Держекоінспекції та впровадження

інтегрованої електронної системи державного екологічного контролю («Екологічний інспектор») дозволить забезпечити прозорість та неупередженість застосування санкцій за порушення вимог природоохоронного законодавства щодо правопорушників.

Забезпечення імплементації принципу “забруднювач платить”

З метою забезпечення неуклінної імплементації всесвітньо визнаного принципу природоохоронного права «забруднювач платить» пропонується:

введення адміністративно-господарської відповідальності юридичних осіб за порушення природоохоронного законодавства, в тому числі за недопуски до проведення перевірки;

запровадження скороченої процедури судового розгляду питання про тимчасове зупинення діяльності, що здійснюється із порушенням природоохоронного законодавства;

звільнення Держекоінспекції від обов'язку щодо сплати судового збору за подання позовів про стягнення збитків, заподіяних державі внаслідок порушення вимог природоохоронного законодавства;

кошти, стягнуті за шкоду нанесену довкіллю, частково направляються на боротьбу з наслідками забруднення навколишнього природного середовища та на оплату праці інспекторів

Забезпечення якісних даних про довкілля та інструменталізація державної системи моніторингу довкілля для цілей екологічного контролю

Результати інструментально-лабораторного контролю та моніторингу антропогенного впливу є одним з найважливіших інструментів досягнення ефективного екологічного контролю. З метою забезпечення отримання необхідної екологічної інформації та даних Держекоінспекцією пропонується:

забезпечення фінансування матеріально-технічної та лабораторної бази за рахунок бюджетних та позабюджетних коштів не заборонених законодавством;

проведення переговорів з міжнародними організаціями-донорами щодо фінансування модернізації та придбання матеріально-технічної бази для Держекоінспекції;

закупівля необхідного обладнання для інструментально-лабораторного контролю;

використання даних аерокосмічної зйомки для отримання інформації про довкілля;

запровадження вимоги щодо вимірювання викидів та скидів суб'єктами господарювання автоматизованими засобами вимірювання (датчики на викиди та скиди);

запровадження можливості проведення позапланових перевірок на підставі даних державної системи моніторингу довкілля;

врахування даних моніторингу довкілля при підготовці річних планів заходів нагляду (контролю);

забезпечення функціонування автоматизованої системи доступу до екологічної інформації “Відкрите довкілля”;

покладення повноважень на Український гідрометеорологічний центр зі здійснення моніторингу навколишнього природного середовища за всіма показниками.

Забезпечення прозорості та прогнозованої діяльності Держекоінспекції

Підвищення рівня довіри населення до Держекоінспекції та мінімізація корупційних ризиків є одним з найголовніших пріоритетів реформи. Ураховуючи зазначене пропонується:

створення інтегрованої електронної системи “Екологічний інспектор” (система автоматизації та забезпечення прозорості заходів природоохоронного нагляду (контролю), яка базується на Blockchain, дозволить здійснювати контроль за проведенням перевірки в режимі онлайн (що підвищить рівень прозорості перевірок), забезпечить доступ інспекторів до повної інформації про забруднювачів (що підвищить рівень ефективності перевірок);

забезпечення належного рівня оплати праці інспекторів;

закупівля нагрудних відеореєстраторів та здійснення їх технічної підтримки;

навчання та підвищення кваліфікації персоналу, жорсткий відбір при прийнятті на роботу інспекторів;

для внутрішнього використання реєстр правопорушників природоохоронного законодавства зв'язати з поліцейською інтегрованою інформаційно-пошуковою системою органів внутрішніх справ України.

Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація Концепції здійснюється за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонених законодавством.

Прогноз впливу

Зайнтересована сторона	Ключовий інтерес	Очікуваний (позитивний чи негативний) вплив на ключовий інтерес із зазначенням передбачуваної динаміки змін основних показників (у числовому чи якісному вимірі)		Пояснення (чому саме реалізація акту призведе до очікуваного впливу)
		короткостроковий вплив (до року)	середньостроковий вплив (більше року)	
Суб'єкти господарювання, діяльність яких має вплив на навколишнє природне середовище та які знаходяться на відповідній території	Уникнення державного нагляду (контролю)	Негативно	Негативно	Ефективне здійснення державного нагляду (контролю) в сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів

Держекоінспекція	Удосконалення роботи територіальних та міжрегіональних територіальних органів Державної екологічної інспекції України	Позитивний	Позитивний	Забезпечення здійснення повноважень Держекоінспекцією її територіальними та міжрегіональними територіальними органами в частині здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, шляхом реформування Держекоінспекції її територіальних та міжрегіональних територіальних органів.
------------------	---	------------	------------	--

Ризики

Можливими ризиками, які можуть виникнути під час реалізації Концепції, є:

- неприйняття відповідних змін до законодавства з питань державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища в Україні;
- низький рівень довіри у суспільстві до ефективності результатів реформ.

Т.в.о. Голови Державної екологічної інспекції України

Є. ФІРСОВ

2020 р.

Висновок № 4

**юримичної служби Державної екологічної інспекції України
за результатами проведення юримичної експертизи
проекту розпорядження Кабінету Міністрів України
«Про схвалення Концепції реформування системи державного
екологічного контролю»**

1. Підстави розробки проекту нормативно-правового акту

Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування системи державного екологічного контролю» розроблено відповідно до Програми діяльності Кабінету Міністрів України, схваленої постановою Верховної Ради України від 4 жовтня 2019 року № 188-ІХ, та передбачає реалізацію положень програмних документів щодо реформування системи державного екологічного контролю та утворення єдиного інтегрованого державного органу екологічного контролю.

Відповідність проекту Конституції України

Проект розпорядження відповідає нормам Конституції України.

2. Відповідність проекту актам законодавства, що мають вищу юримичну силу

Проект розпорядження відповідає актам законодавства, що мають вищу юримичну силу.

3. Узгодження проекту з актами такої самої юримичної сили

Проект розпорядження відповідає актам законодавства такої самої юримичної сили.

4. Відповідність проекту вимогам нормопроєктувальної техніки

Проект розпорядження відповідає вимогам нормопроєктувальної техніки.

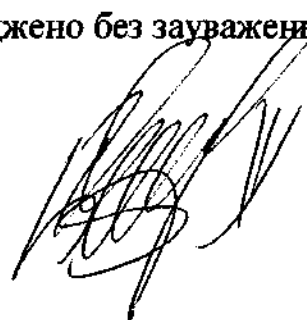
5. Наявність у проекті норм, що можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень

Проект розпорядження не містить норм, що можуть стати основою для вчинення корупційних правопорушень.

6. Узагальнений висновок

Проект розпорядження може бути погоджено без зауважень.

Начальник Відділу правового
забезпечення Держекоінспекції
«24» _____ 02 2020 р.

С. ЧОРНЮК

Висновок № 4

про проведення антидискримінаційної експертизи проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування системи державного екологічного контролю»

1. Положення проекту акта, які містять ознаки дискримінації

У проекті розпорядження відсутні положення, які містять ознаки дискримінації.

2. Обґрунтування дискримінаційного характеру положень проекту акта

Проект розпорядження не містить положення, які спрямовані на обмеження або привілеї стосовно особи або групи осіб.

3. Пропозиції щодо усунення у проекті акта положень, які містять ознаки дискримінації

Проект розпорядження відповідає принципу недискримінації.

Начальник Відділу правового забезпечення Держекоінспекції

С. ЧОРНЮК

«24» 02 2020 р.

**про проведення гендерно-правової експертизи
проекту розпорядження Кабінету Міністрів України
«Про схвалення Концепції реформування системи державного
екологічного контролю»**

Проект розпорядження розроблено Міністерством енергетики та захисту довкілля України спільно з Державною екологічною інспекцією України

1. Перелік міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та резолюцій міжнародних конференцій, міжнародних організацій, їх органів, використаних під час проведення експертизи.

Під час проведення гендерно-правової експертизи проекту нормативно-правового акта застосовано: Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, 1966 рік; Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами, 1949 рік; Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, 1979 рік; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, 1950 рік та протоколи до неї; Європейська соціальна хартія (переглянута), 1996 рік; Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми, 2005 рік; Конвенція про права осіб з інвалідністю, 2006 рік; Конвенція Міжнародної організації праці № 156 про рівне ставлення і рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками, 1981 рік; Конвенція Міжнародної організації праці № 100 про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності, 1951 рік; Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, 1965 рік; Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, 1966 рік; Рамкова конвенція про захист національних меншин, 1995 рік; Загальна декларація прав людини, 1948 рік; Пекінська декларація, 1995 рік; Резолюція 47/135 Генеральної Асамблеї ООН «Декларація про права осіб, що належать до національних або етнічних, релігійних та мовних меншин», 1992 рік.

2. Перелік актів законодавства, використаних під час експертизи.

Під час проведення гендерно-правової експертизи проекту нормативно-правового акта застосовано: Конституцію України, Закони України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про протидію торгівлі людьми».

3. Наявність або відсутність положень проекту нормативно-правового акта, які не відповідають принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

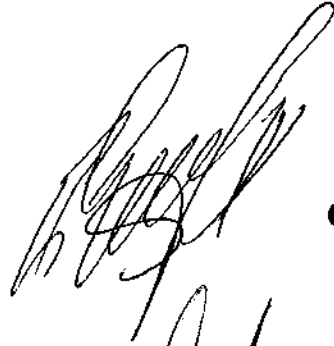
У проекті нормативно-правового акта положень, які не відповідають принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, не встановлено.

4. Проведення аналізу положень проекту нормативно-правового акта, які можуть порушувати принципи забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

У проекті нормативно-правового акта відсутні положення, які не відповідають принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

**Заступник начальника Відділу
правового забезпечення Державної
екологічної інспекції України**

**Заступник Голови Державної
екологічної інспекції України
(уповноважена особа (координатор)
з питань забезпечення рівних прав
та можливостей жінок і чоловіків
органу виконавчої влади)**

С. Чорнюк

В. Канцурак